

пътеписа „Субтропични брегове“ и романа „Тютюн“, осъществена тематично, сюжетно, на стилно-изобразително ниво, включително до лексикална аналогия. А това ще допълни и безкрайно интересния и неведнъж интерпретиран въпрос за източниците и прототиповете на „Тютюн“.

Трайният интерес на Димов към блясъка и колорита на Юга е подчертаван неведнъж. Когато в „Поручик Бенц“ той пише: „Нямаше нищо по-красиво и по-дълбоко меланхолично за един северен човек като Бенц от субтропичния блясък на есента в тази част на България“, той има предвид и свои настроения. „Изобщо югът – не само испанският – притежаваше за него магнетична сила, събуждаше фантазията му, утоляваше жаждата му за топлина и багри.“¹ На тази страна от личността на писателя проникновени страници посвещава и Кръстьо Куюмджиев.²

През лятото на 1942 г. Д. Димов тръгва със своя роднина – художник на екскурзия до о. Тасос. „Там той (художникът – К. Б.) отишъл да рисува, а Мишо да проучва и събира материали във връзка със замисъла на романа „Тютюн“. Минали през Кавала, която го интересувала с многобройните си тютюневи складове.“³ Известно е, че по това време у твореца зрее идеята за роман за три поколения тютюнотърговци, знае се и ролята на град Кавала за българското тютюнопроизводство и търговия. Но към тези безспорни мотиви за екскурзията на Димов не може да не прибавим и още нещо, по обясними причини подминавано досега. Към него ни води самият текст на „Субтропични брегове“, който авторът пише непосредствено след завръщането си. А то е, че през април 1931 г. българските войски влизат в Беломорието и създават там временна администрация. Т. е. Димов отива в земи, които в момента са български, независимо дали ще ги наречем „новоосвободени“, „нови“, „окупирани“, според гледната точка и политическата конюнктура. Да не забравяме, че въпросът за Тракия и Македония е неотменна част от националния въпрос през всичките следосвобожденски десетилетия, че „излазът на Бяло море“ е клауза в мирни договори и бежански спогодби, а и мечта на редица български поколения; мечта, до която нацията последователно се приближава и отдалечава през години на превратности, поражения и победи. Самият Димов не е безразличен към този въпрос. Има свидетелства, че е замислил роман за родственика си Яне Сандански, а и родният, и вторият му баща са